

ДО 70-РІЧЧЯ ПЕТЛІНА В. М.

15 березня 2021 року виповнилося 70 років відомому українському вченому-географу, ландшафтознавцю, доктору географічних наук, професору кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки **Петліну Валерію Миколайовичу**.

Народився Валерій Миколайович у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області, де закінчив школу й технікум. Вищу освіту отримав у 1976 р., закінчивши географічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. Тут він пройшов шлях від асистента до професора, завідувача кафедри.

Петлін В. М. здійснював наукову діяльність під керівництвом відомих постатей географічної науки: Міллера Г. П. – засновника школи гірського ландшафтознавства у Львівському національному університеті імені Івана Франка та Швєбса Г. І. – відомого географа, еніолога. Одні із перших

експериментальних ландшафтознавчих досліджень були проведені на посаді інженера Чорногірського географічного стаціонару Львівського державного університету у 1979-1988 рр. У 1988 р. у відділенні географії АН УРСР захистив кандидатську дисертацію на тему: “Динаміка і розвиток природних територіальних комплексів Чорногірського ландшафту”; у 1999 р. в Одеському національному університеті імені Мечникова І. І. – докторську дисертацію “Закономірності організації ландшафтних фацій”.

У 2008-2016 рр. очолював кафедру конструктивної географії і картографії Львівського національного університету імені Івана Франка. З 2017 р. – професор кафедри фізичної географії Східноєвропейського (з жовтня 2020 р. Волинського) національного університету (ВНУ) імені Лесі Українки. З 2018 р. – голова спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 11.00.11 – “Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів” ВНУ імені Лесі Українки; почесний член Українського географічного товариства; дійсний член національного комітету географів України при НАН України; голова Українсько-американського благодійного фонду “Сейбр-Світло”; член редакційної колегії “Українського географічного журналу” Інституту географії НАН України, а також фахового видання “Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія”; науковий керівник аспірантів.

Валерій Миколайович викладає студентам Волинського національного університету імені Лесі Українки такі авторські курси: “Конструктивна географія”, “Прикладне ландшафтознавство”, “Управління природоохоронною діяльністю”, “Міжнародна гідроекологічна співпраця”. Під керівництвом професора Петліна В. М. проводиться навчальна професійно-орієнтована практика, де студенти не тільки закріплюють теоретичні знання з вивчених дисциплін: ґрунтознавства з основами географії ґрунтів, ландшафтознавства, біогеографії, геоморфології та палеогеографії, а й оволодівають методикою комплексного польового дослідження.

Коло наукових інтересів Петліна В. М. охоплює дослідження теоретико-

методологічних і методичних засад конструктивної географії. Ним окреслено концептуальні складові, основні атрибути та перспективні напрями конструктивної географії. Професор зробив вагомий внесок у розвиток ландшафтно-екологічної експертизи, теоретичного і експериментального ландшафтознавства. Його багатогранна наукова діяльність пов'язана із вивченням закономірностей динаміки, розвитку та організації територіальних природних систем, стратегії та синергетики ландшафту, конструктивного методу застосування теорії полів для дослідження ландшафтних систем.

Професор Петлін В. М. є автором понад 200 наукових праць, в т.ч. – 23 монографій, 1 підручника, 7 навчальних посібників, понад 100 статей у фахових виданнях України, в т.ч. наукових праць у виданнях, що індексуються МНМБ Scopus, Web of Science. Серед них – “Прикладне ландшафтознавство” (1993; 2021), “Закономірності організації ландшафтних фацій” (1998), “Ландшафтно-екологічна експертиза” (2005), “Синергетика ландшафту” (2005), “Конструктивне ландшафтознавство” (2006), “Концепції сучасного ландшафтознавства” (2006), “Стратегія ландшафту” (2007), “Екологічні механізми організації природних територіальних систем” (2008), “Методологія та методика експериментальних ландшафтних досліджень” (2009), “Конструктивна географія” (2010), “Системна природнича географія” (2011).

Важливою подією для географічної спільноти стало видання Петліна В. М. “Теорія природних територіальних систем” у 4-х томах (2016), де розглянуто головні теоретико-методологічні основи природних територіальних систем у найширшому їхньому розумінні. На підставі класичних положень щодо виділення територіальних систем, проаналізовано найновіші напрямки їхнього становлення, еволюції, розвитку.

Науково цінною є монографія Валерія Миколайовича “Інформація в організованості природних територіальних систем” (2017), де автор подає головні інформаційні залежності в організації природних територіальних систем й на підставі класичних і певних гіпотетичних положень, а також реальних польових досліджень щодо суті і ролі інформації у функціонуванні територіальних систем проаналізував головні тенденції такої організованості. У 2018 р. вийшла друком монографія Петліна В. М. “Ієрархії природних територіальних систем”, в якій всебічно розглянуто головні залежності в організації ієрархічно ускладнених природних територіальних систем. У 2019 р. Петліним В. М. опублікована монографія “Гармонія організованості природних територіальних систем”, в якій дослідник подає концепцію гармонії в організованості природних територіальних систем; у 2020 р. – монографія “Організація та організованість природних територіальних систем”, де здійснено обґрунтування синергетичної цілеспрямованості і системної впорядкованості природних територіальних систем на кожному етапі їх розвитку. У 2021 р. вийшла друком доволі дискусійна наукова праця/монографія Валерія Миколайовича – “Програмованість природи”, де автор розглядає гіпотетичні залежності програмованості організованості природних систем Всесвіту.

Під науковим керівництвом професора Петліна В. М. захищено 1 доктора географічних наук та 9 кандидатів географічних наук. Нині він працює над розвитком наукової школи “Конструктивна географія і ландшафтознавство” у ВНУ імені Лесі Українки, пріоритетними завданнями якої є: обґрунтування теоретичних і методологічних основ організованості природних, антропогенно модифікованих, антропогенних систем; ландшафтно-екологічні дослідження в контексті раціонального збалансованого використання природних ресурсів; оптимізація рекреаційно-туристичної діяльності у Західному регіоні. Школа здійснює наукові обміни між дослідниками через систему стажувань, консультацій, проведення міжнародних науково-практичних конференцій. За результатами яких публікуються наукові праці у авторитетних закордонних та вітчизняних фахових виданнях.

Колектив кафедри фізичної географії

Волинського національного університету імені Лесі Українки